

2. NATO, czyli nasi sojusznicy

Podpisanie traktatu brukselskiego w 1948 roku umożliwiło stworzenie NATO – wspólnego systemu obronnego chroniącego przed ideologicznym i militarnym zagrożeniem ze strony obozu komunistycznego. Upadek komunizmu postawił przed Sojuszem Północnoatlantyckim zadanie zdefiniowania na nowo celów organizacji. Wydarzeniem przełomowym było przyjęcie nowych członków, a zarazem dawnych sygnatariuszy Układu Warszawskiego – Polski, Węgier i Czech. Podczas zajęć uczennice i uczniowie charakteryzują politykę obronną Polski, poznają cele i sposoby działania NATO. Dowiadują się też, jaką rolę w NATO odgrywa Polska i w jakie jego działania jesteśmy aktualnie zaangażowani. Przygotowują także wypowiedź zespołową na temat udziału polskich żołnierzy w misjach pokojowych.

CELE LEKCJI WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Uczeń/uczennica:

- wymienia cele i przejawy działania Organizacji Narodów Zjednoczonych i Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego – dział XII pkt 1;
- przedstawia działalność Polski w Organizacji Narodów Zjednoczonych, Unii Europejskiej i Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego – dział XII pkt 4.

PO ZAJĘCIACH UCZEŃ/UCZENNICA POTRAFI

- opisać – na przykładach – jak realizowana jest polityka obronna Polski;
- wyjaśnić, dlaczego powstało NATO oraz jakie są jego główne zadania;
- wyjaśnić, jakie znaczenie dla bezpieczeństwa Polski ma nasz udział w NATO;
- podać przykłady misji pokojowych i operacji militarnych, w których biorą udział polscy żołnierze;
- przedstawić własne stanowisko na temat udziału Polski w operacjach NATO.

METODY PRACY

- miniwykład
- praca w parach lub w grupach
- praca z tekstem
- dyskusja
- praca z mapą
- wypowiedź ustna

ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- współczesna mapa świata

JAK PRZEPROWADZIĆ ZAJĘCIA?

WPROWADZENIE

1. „Bezpieczna Polska” (praca w parach). Poproś uczniów i uczennice, aby w parach zastanowili się i krótko porozmawiali, od czego zależy bezpieczeństwo zewnętrzne kraju. Czy współczesnej Polsce nic nie grozi? Jakie zagrożenia mogą się pojawić w przyszłości? Ochotnicy dzielą się na forum klasy swoimi refleksjami. Zachęć uczniów, by w swojej wypowiedzi odnieśli się do bieżących wydarzeń i procesów zachodzących w sąsiednich krajach, np. do wojny w Ukrainie.

2. „Polityka obronna Polski” (miniwykład). Wyjaśnij na podstawie tekstu na s. 252–253, czym jest polityka obronna państwa oraz kto i jak ją realizuje. Podkreśl, że kluczowym czynnikiem kształtującym polską politykę obronną jest przynależność do NATO. Zapytaj uczniów i uczennice, czy potrafią rozwinąć ten skrót. Zapisz na tablicy pełną nazwę Sojuszu (w języku polskim i angielskim) i poproś, by przepisali ją do zeszytu. Przypomnij z poprzednich zajęć inny pakt militarny, do którego należała Polska (Układ Warszawski) i podyskutujcie na temat, dlaczego takie pakt powstały w powojennej Europie i jaki miały wpływ na sytuację obronną naszego kraju.

ROZWINIĘCIE

3. „Jak powstało NATO?” (praca z tekstem, praca z mapą). Poproś uczniów, aby zapoznali się z tekstem „Jak powstało NATO?” (s. 253) i zaznaczyli ołówkiem te informacje, które są dla nich nowe. Następnie poleć, by podchodzili pojedynczo do mapy i pokazywali państwa, które kolejno wstępowały do NATO. Następnie zapisują w zeszytach (pod rozwiniętą nazwą NATO) datę wstąpienia Polski do Sojuszu Północnoatlantyckiego. Na zakończenie wyjaśnij krótko strukturę władz NATO („Władze NATO”, ramka na s. 254) oraz podkreśl, że państwa należące do NATO dążą do oparcia systemu obronnego na armii zawodowej, nie pochodzącej z powszechnego poboru. Poproś uczniów, by wyjaśnili, dlaczego takie rozwiązanie państwa NATO uważają za lepsze.

4. „W służbie pokoju” (wykład). Powiedz, że po 1989 roku przed Sojuszem Północnoatlantyckim pojawiły się nowe zadania, w tym konieczność zapobiegania konfliktom w niestabilnych regionach Europy, np. na Bałkanach, gdzie w wyniku rozpadu Jugosławii doszło do wojny domowej. Możesz posłużyć się przykładem operacji powietrznej, jaką NATO rozpoczęło 24 marca 1999 r. na terenie byłej Jugosławii, której celem było powstrzymanie prowadzonych przez wojska serbskie czystek etnicznych, powrót albańskich uchodźców do ojczyzny oraz zapewnienie im bezpieczeństwa w Kosowie. Naloty zmusiły prezydenta Serbii Slobodana Miloševića do zaakceptowania porozumienia pokojowego w czerwcu 1999 roku. Z Kosowa wycofano wojska serbskie, a albańscy uchodźcy mogli wrócić do kraju. Bezpieczeństwa pilnowało 50 tysięcy żołnierzy sił międzynarodowych, wśród nich Polacy. Sytuacja w Kosowie do dzisiaj nie jest stabilna. Mimo że w 2008 roku państwo to ogłosiło niepodległość, wciąż dochodzi do zamieszek. Opowiedz też o zaangażowaniu NATO w wojnie w Iraku oraz misji w Afganistanie.

5. „Czy Polacy powinni tam być?” (praca w grupach, wypowiedź ustna). Powiedz, że interwencja w Kosowie była akcją NATO, w której po raz pierwszy wzięła udział przyjęta do struktur Sojuszu Polska. Większość Polaków poparła udział naszych żołnierzy w tej operacji, nie brakowało jednak tych, którzy byli do niej nastawieni krytycznie. Przeciwnicy wysłania polskich żołnierzy uważali, że nie ma żadnego powo-

Zeszyt
ćwiczeń
s. 126
ćwicz. 1

Zeszyt
ćwiczeń
s. 127
ćwicz. 4

du, by nasz kraj angażował się w odległy i nie dotyczący nas bezpośrednio konflikt. Podobne wątpliwości pojawiły się w związku z udziałem polskiej armii w wojnie z terroryzmem prowadzonej przez NATO w Afganistanie, a także w zbrojnej interwencji w Iraku. Podkreśl, że Polscy żołnierze opuścili Irak w 2008 roku, a około 200 przebywa obecnie w Afganistanie w ramach nowej misji pokojowej NATO.

Poproś uczniów, aby w trzyosobowych zespołach przygotowali się do krótkiego wystąpienia (np. w polskim parlamencie) na temat udziału polskich żołnierzy w misjach. Na początku uczniowie wspólnie ustalają swoje stanowisko w tej sprawie (mogą skorzystać z tekstu „W służbie pokoju” na s. 254–255). Następnie każdy z uczniów samodzielnie w zeszycie sporządza plan swojej wypowiedzi (wspierającej udział Polski w misjach wojskowych, krytykującej go lub prezentującej argumenty „za” i „przeciw”). Uczennice i uczniowie wskazani przez nauczyciela wygłaszają wystąpienie, a reszta klasy je ocenia, biorąc pod uwagę zarówno treść, jak i formę wypowiedzi.

ZAKOŃCZENIE

6. „Co z tego wynika dla Polski?” – podsumowanie (minidyskusja). Poproś uczniów, by zastanowili się wspólnie, jakie znaczenie dla naszego kraju ma członkostwo w NATO. Jaka byłaby nasza sytuacja obecnie, gdybyśmy do NATO nie należeli? Wnioski zapisuj na tablicy – poproś, by uczniowie przepisali je do zeszytów (ćwiczenie „Co z tego wynika” na s. 253).

7. „O polityce zagranicznej i obronnej” – praca domowa dla ochotników (praca własna). Poleć uczniom i uczennicom wykonanie w zeszycie ćwiczenia sprawdzającego ze s. 255.

Zeszyt
ćwiczeń
s. 127
ćwicz. 5

ĆWICZENIA DODATKOWE

→ Ćwiczenie z „Zeszytu ćwiczeń” (praca własna). Zachęć uczniów ochotników, by wyszukali w internecie informacje o wybranych misjach pokojowych, w których brali udział polscy żołnierze, a następnie dopasowali do poszczególnych misji ich główne cele (ćwiczenie 3 na s. 126–127).

Misje:

1. *Misja stabilizacyjna w Iraku*
2. *Misja pokojowa NATO w Afganistanie*
3. *Misja sił pokojowych UE w Bośni i Hercegowinie*
4. *Misja ONZ w Czadzie*
5. *Misja ONZ w Syrii i Libanie*
6. *Misja NATO w Kosowie*
7. *Misja sił pokojowych UE w Kongo*

Cele:

- a) *ochrona ludności cywilnej i utrzymania pokoju*
- b) *umożliwienie przygotowania i przeprowadzenia wyborów*
- c) *wsparcie wojsk amerykańskich po obaleniu reżimu Saddama Husajna*
- d) *ochrona ludności cywilnej i utrzymanie pokoju w prowincji*
- e) *utrzymanie pokoju na wzgórzach Golan*
- f) *wsparcie władz i zwalczanie terroryzmu*
- g) *zabezpieczenie konwojów z pomocą humanitarną*